

Position paper

VNG Inbreng EZK begroting

Opmerkingen van de VNG op de begroting van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

U behandelt tussen 10-12 oktober 2023 de begroting van Economische Zaken en Klimaat. Graag geeft de VNG u het gemeentelijk standpunt mee op de thema's economie en klimaat & energie.

We verzoeken uw Kamer aandacht te vragen voor de volgende acht aandachtspunten:

Economie

1. Investeer met het Groeifonds in de (regionale) economie en arbeidsmarkt van de toekomst

Maak de Nederlandse economie met het Nationaal Groeifonds economisch wendbaar en veerkrachtiger voor een 'duurzame economie van de toekomst' die bijdraagt aan brede welvaart in alle regio's.

2. Ruimte voor werken

Gemeenten maken zich zorgen over de (toekomstig) beschikbare ruimte voor bedrijven en ondernemingen en ook over de aantrekkelijkheid van het (regionaal) vestigingsklimaat.

3. Aandacht voor de binnensteden en kernen: impact op woon-werklocaties

Arbeidsmarktkrapte, inflatie, de oorlog in Oekraïne en de na-ijleffecten van de coronapandemie zorgen voor een stapeling van problematiek voor ondernemers die essentieel zijn voor de leefbaarheid en vitaliteit van onze dorpen en steden.

4. Actieprogramma Groene en Digitale Banen moet en kan sneller en beter

Het actieprogramma Groene en Digitale Banen werd vorig jaar al aangekondigd en is van groot belang om uitvoering te kunnen geven aan de energietransitie. Het actieprogramma moet en kan sneller en beter.

Klimaat en energie

5. Verbreden en ophogen van de Warmtenetten Investeringssubsidie (WIS)

Zonder goede wetgeving en structurele middelen kunnen gemeenten de warmtetransitie niet programmeren en uitvoeren. De Warmtenetten Investeringssubsidie (WIS) is vaak ontoereikend om projecten van de grond te krijgen.

6. Blijvende aandacht nodig voor klimaatrechtvaardigheid in klimaatbeleid

Rechtvaardigheid is een voorwaarde voor draagvlak voor het klimaatbeleid dat ook volgens de Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid een belangrijke pijler moet zijn.

7. Meer structurele aanpak energiearmoede

Het Tijdelijk Noodfonds Energie wordt verlengd in 2023 en 2024, waarmee een deel van energierekening van de doelgroep met een laag inkomen en hoge energierekening wordt vergoed. Er zijn geen middelen gereserveerd voor 2024 en later. Structureel budget voor energiearmoede na 2023 is zeer gewenst, en niet in de vorm van een energietoeslag.

Toelichting

Economie

1. *Investeer in de (regionale) economie en arbeidsmarkt van de toekomst*

Regionale economieën zijn de beste bouwstenen voor een nationale groeistrategie. Echter, de hoeveelheid en complexiteit van regelingen, de versnippering en het incidentele karakter van financiering vormen belemmerende factoren om als gemeenten en regio's meerjarig, strategisch en structureel gefinancierd sociaaleconomisch beleid te voeren. Terwijl er juist grote kansen liggen om vanuit de regionale economieën en arbeidsmarktdienstverlening een verschil te maken mits de uitvoeringskracht en financiering hier voldoende in voorziet.

Gemeenten en provincies werken met ondernemers samen in de regio aan sterke economische ecosystemen waar de transities en opgaven samenkomen. De VNG roept het rijk op om op een andere manier te gaan werken door zich aan te sluiten als partner van de regio.

- Versterk de regionale uitvoeringskracht door als rijk opgevegericht vanuit de departementen met de regio samen te werken en slimme verbindingen te leggen tussen nationale en Europese geldstromen voor investeringen in maatschappelijke uitdagingen.
- Maak de Nederlandse economie met het Nationaal Groeifonds economisch wendbaar en veerkrachtiger voor een 'duurzame economie van de toekomst' die bijdraagt aan brede welvaart in alle regio's.
- In de begroting van EZK wordt geconstateerd dat de valorisatie van wetenschappelijke kennis in economische productiviteit beter kan. Het aantal start-ups dat doorgroeit naar scale-ups is relatief laag. Het Nationaal Groeifonds biedt mogelijkheden dit te verbeteren.
- Noodzakelijk hierbij is dat ook het brede MKB kan innoveren. Momenteel werkt EZK met VNG en andere stakeholders aan het landelijk Actieprogramma MKB dienstverlening. Van belang is echter wel dat er ook middelen beschikbaar zijn voor de *uitvoering* van dit programma in 2024. Dit zien wij nu niet terug in de begroting.

2. *Ruimte voor werken*

Gemeenten maken zich zorgen over de (toekomstig) beschikbare ruimte voor bedrijven en ondernemingen en ook over de aantrekkelijkheid van het (regionaal) vestigingsklimaat. De aandacht voor ruimte voor werken staat in schril contrast tot de aandacht voor de wonen terwijl deze opgaven nauw samenhangen. EZK werkt aan een Ruimtelijk Economische Verkenning voor Nederland waarmee inzicht wordt verkregen in de ruimtelijk-economische ontwikkelingen en het benodigde ruimtebeslag voor het ondernemers en bedrijfsleven.

Gemeenten vinden het van groot belang dat dit proces, evenals het EZK programma werklocaties en de impulsregeling aanpak winkelgebieden, aansluit op bestaande en in

ontwikkeling zijnde ruimtelijke visies en programma's. We doen een dringend appèl aan de verantwoordelijk ministeries om te zorgen voor een interbestuurlijk proces rondom ruimte in de regio met VNG en IPO.

3. *Aandacht voor binnensteden en kernen: impact op woon-werklocaties*

Arbeidsmarktkrapte, inflatie, de oorlog in Oekraïne en de na-ijleffecten van de coronapandemie zorgen voor een stapeling van problematiek voor ondernemers die essentieel zijn voor de leefbaarheid en vitaliteit van onze dorpen en steden. Dit heeft grote impact op het woon- en werkklimaat. De gevolgen van de crises en deze problematiek laten macro-economisch een ander beeld zien dan lokaal en in de regio. Gemeenten maken zich zorgen om de leefbaarheid en vitaliteit die onder druk staan.

De impulsregeling aanpak winkelgebieden kan een verschrapping van het voorzieningenniveau slechts gedeeltelijk dempen. Gemeenten zien dat het stoppen van ondernemers gevolgen heeft voor andere ondernemers en ook voor een evenwichtige mix van functies (werken, wonen, ontmoeten) in de binnensteden en kernen. Om als steden en kernen vitaal en aantrekkelijk te blijven is het noodzakelijk om deze trend te keren en om te zorgen dat er – naast wonen – ook voldoende ruimte blijft om te kunnen ondernemen, werken en te ontmoeten.

Het is urgent dat EZK zo snel mogelijk met de VNG in gesprek treedt over een gecoördineerde aanpak.

4. *Actieprogramma Groene en Digitale Banen moet en kan sneller en beter*

Het actieprogramma Groene en Digitale Banen werd vorig jaar al aangekondigd en is van groot belang om uitvoering te kunnen geven aan de energietransitie. Het actieprogramma moet en kan sneller en beter: we hebben verbeterpunten op de interdepartementale samenwerking en het aanboren van nieuwe doelgroepen.

- Boor nieuwe doelgroepen aan, versnel opleidingen/ omscholing, landelijke wervingscampagnes, investeringen in onderwijs, de stimulering van de structurele samenwerking tussen onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven met o.a. praktijkleeromgevingen en living labs.
- Geef voldoende aandacht aan niet-technische functies. Tekorten aan niet-technische functies zijn kwantitatief kleiner, maar deze functies zijn onmisbaar om bijv. wijkuitvoeringsplannen te kunnen maken met voldoende draagvlak van inwoners, zodat het technisch geschoold personeel aan de slag kan.
- Versterk de samenwerking tussen EZK, OCW en SZW om te zorgen dat alle goede intenties leiden tot uitvoerbare regelingen. Er zijn nu heel veel tijdelijke rijksregelingen voor doelgroepen met verschillende verantwoordingsystematieken. Deze verkokerde manier van rijksfinanciering zet de uitvoeringskracht van gemeenten en regio's sterk onder druk. Gemeenten zijn te veel tijd en geld kwijt met

financial engineering die ze vervolgens niet kunnen besteden aan de klant.

- Faciliteer een samenhangende aanpak in de regio met een meer structurele en ontschotte financiering.

Klimaat en energie

5. *Verbreden en ophogen van de Warmtenetten Investeringssubsidie (WIS)*

Zonder goede wetgeving en structurele middelen kunnen gemeenten de warmtetransitie niet programmeren en uitvoeren. De Warmtenetten Investeringssubsidie (WIS) is vaak ontoereikend om projecten van de grond te krijgen.

- Het verbreden en ophogen van de WIS is noodzakelijk om te kunnen doorpakken met de uitrol van warmtenetten.
- Daarnaast moet verdere vertraging van de voorgestelde Wet Collectieve Warmte worden voorkomen.
- Zet in op een publiek meerderheidsbelang in warmte(net) bedrijven en stel de benodigde structurele middelen daarvoor beschikbaar.

6. *Blijvende aandacht nodig voor klimaatrechtvaardigheid in klimaatbeleid*

Rechtvaardigheid is een voorwaarde voor draagvlak voor het klimaatbeleid dat ook volgens de Wetenschappelijke Raad

voor Regeringsbeleid een belangrijke pijler moet zijn.

Groepen die het hardst getroffen worden door de klimaatcrisis hebben vaak weinig middelen om met de gevolgen om te gaan en weinig mogelijkheden om te investeren in de kansen. Lusten en lasten moeten eerlijk worden verdeeld. Denk hierbij ook aan een eerlijke energiebelasting voor mkb'ers, waarbij geen onderscheid wordt gemaakt tussen de mkb'ers die zo belangrijk zijn voor onze stad en de grootverbruikers.

7. *Meer structurele aanpak energiearmoede*

Het Tijdelijk Noodfonds Energie wordt verlengd in 2023 en 2024, waarmee een deel van energierekening van de doelgroep met een laag inkomen en hoge energierekening wordt vergoed. Er zijn geen middelen gereserveerd voor 2024 en later. Structureel budget voor energiearmoede na 2023 is zeer gewenst, en niet in de vorm van een energietoeslag. Tot slot, decentrale overheden zijn een onmisbare partner van het Rijk om de beoogde klimaatdoelen te halen. Het PBL heeft onlangs geconcludeerd dat de klimaatdoelen met de plannen in de voorjaarsnota Klimaat in het meest gunstige geval in zicht zijn (PBL, sept 2023).

- We vragen u om er bij het kabinet op aan te dringen, ondanks de demissionaire status, nu door te pakken om de doelen ook daadwerkelijk te halen.